

Погребняк В. А.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Актуальним напрямом забезпечення відповідності вищої освіти України світовим тенденціям є *формування демократичної громадянськості* майбутніх учителів початкової ланки Нової української школи як передумови реалізації демократичних засад соціального життя в умовах інтенсифікації суспільних трансформацій.

Суттєвий унесок до виявлення теоретичних засад виховання громадянськості здійснили Н. Абашкіна, А. Алексюк, Р. Алехандро, І. Василенко, Н. Воскресенська, Б. Вульфсон, Дж. Гавента, О. Джуринський, М. Едвардс, П. Кларк, Н. Лавриченко, М. Лещенко, З. Малькова, А. Сірс, О. Сухомлинська, К. Тейлор, Д. Хітер, А. Хугес та інші вчені.

Водночас, ознайомленню майбутніх учителів початкової школи зі світовим досвідом громадянського виховання та його застосуванню для піднесення громадянської свідомості самих педагогів присвячена недостатня увага.

Значущість формування демократичної громадянськості вчителя полягає в забезпеченні відповідального ставлення до громадянських обов'язків і захисту власних і прав своїх учнів, розуміння суспільних трансформаційних процесів і виховання в молодого покоління відповідних якостей. Традиційною метою громадянського виховання було насамперед формування в молоді терпимості, підпорядкованості й відданості обов'язку, проте, враховуючи соціальні зміни й суспільні процеси, сьогодні доцільність цього підходу до громадянського

виховання є суперечливою [1; 2].

У руслі окреслених питань нагально необхідним є ознайомлення майбутніх учителів із теоретико-методичними засадами, сучасним станом і провідними тенденціями громадянського виховання у світовому педагогічному досвіді для піднесення їх громадянської самосвідомості, формування педагогічної компетентності й уможливлення використання кращих педагогічних досягнень у практичній освітньо-виховній діяльності в умовах розбудови демократичного суспільства в Україні.

Досягнення комплексної мети формування демократичної громадянськості майбутніх учителів початкової ланки освіти передбачає реалізацію в педагогічному процесі їх фахової підготовки таких основних завдань: (1) висвітлення історії становлення й піднесення відповідальної демократичної громадянськості в контексті культурно-цивілізаційного розвитку людства, розкриття специфіки й інструментарію здійснення громадянського виховання на демократичних засадах; (2) розширення загальної й громадянської освіченості, заохочення відповідального ставлення до суспільного життя громади й держави в цілому, забезпечення усвідомлення педагогами значущості громадянського виховання особистості в умовах демократизації українського суспільства й інтеграції до європейського та світового співтовариства; (3) здійснення громадянського виховання фахівця на основі ознайомлення студентів зі сутністю, теоретико-методичними засадами, сучасним станом і провідними тенденціями цього напрямку виховання у світовому педагогічному досвіді, формування особистісної громадянської свідомості і відповідальної професійно-педагогічної позиції вчителя як основної передумови практичного здійснення громадянського виховання молоді; (4) сприяння комплексному розвитку загальних (інструментальні, міжособистісні і системні) та спеціальних компетенцій студентів у відповідності до потреби забезпечення якості професійно-педагогічної підготовки в закладі вищої освіти [3].

Важливою умовою втілення окреслених завдань розвитку демократичної громадянськості впродовж професійної освіти майбутніх учителів початкової школи вважаємо забезпечення комплексної реалізації її науково-теоретичних засад у руслі всієї психолого-педагогічної підготовки в ЗВО, передовсім, через здійснення міжпредметних зв'язків зі загальною та соціальною педагогікою, педагогікою початкової та вищої школи, порівняльною педагогікою, методикою викладання, теорією педагогічного менеджменту, основами методології й організації наукових досліджень, педагогічними технологіями навчання і виховання, загальною, віковою та педагогічною психологією, соціологією, політологією, правознавством, культурологією й етикою.

За дотримання цієї умови формування демократичної громадянськості майбутніх учителів початкової ланки освіти в педагогічному процесі їх фахової підготовки сприятиме реалізації демократичних засад громадянського суспільства в навчально-виховній діяльності Нової української школи в період оновлення та піднесення громадської активності українського соціуму.

Список використаних джерел

1. *Pogrebnyak V.* Education of Democratic Citizenship in Canada. Педагогічні науки. Зб. наук. пр. Полтавського нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Полтава, ПНПУ ім. В. Г. Короленка. 2014. Вип. 61-62. С. 40-46.

2. *Pogrebnyak Volodymyr.* Forming Democratic Citizenship of a Teacher in the System of Higher Pedagogical Education. *Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, Sectio N — Educatio Nova.* Lublin, UMCS. 2018. No 3. P. 118-131.

3. *Погребняк В.* Громадянська освіта: теорія і методика навчання в початковій школі. Прогр. навч. дисц. підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук) за спец. (предметною спеціалізацією / спеціалізацією) / напрямом підготовки 013 «Початкова освіта». Полтава, ПНПУ ім. В. Г. Короленка. 2019.